

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ ТУРИЗМУ ТА МІЖНАРОДНИХ КОМУНІКАЦІЙ
Кафедра туризму**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан факультету туризму та
міжнародних комунікацій
к.геогр.н., доц. Габчак Н. Ф./
«*Габчак*» 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТУРИЗМ НА ПРИРОДООХОРОННИХ ТЕРИТОРІЯХ

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Галузь знань	J Транспорт та послуги
Спеціальність	J 3 Туризм та рекреація
Освітня програма	Туризм
Статус дисципліни	Вибіркова
Мова навчання	Українська

Робоча програма навчальної дисципліни «Туризм на природоохоронних територіях» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 7 Транспорт та послуги за спеціальністю 73 Туризм та рекреація, освітньо-професійна програма «Туризм».

Розробник: Руслана КРИВЕНКОВА, кандидат наук з державного управління, доцент, доцент кафедри туризму

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри туризму
протокол № 1 від «28» серпня 2025 р.

Завідувач кафедри д. геогр. н., проф. Ганна МАШКА

Схвалено науково-методичною комісією факультету туризму та міжнародних комунікацій
протокол № 1 від «28» серпня 2025 р.

Голова науково-методичної комісії д. геогр. н., проф. Ганна МАШКА

© Кривенкова Р.Ю., 2025 р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2025 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом
	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3	Рік підготовки:
Загальна кількість годин – 90	5
Кількість модулів – 2	Семестр:
самостійної роботи студента – 72	9
	Лекції:
	10
	Практичні (семінарські):
	8
Вид підсумкового контролю: залік	Індивідуальні:
	-
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота:
	72

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Туризм на природоохоронних територіях» є формування знань щодо методики та особливостей комплексного дослідження туристичної індустрії країн у напрямку збереження природоохоронних територій та розвитку на цих територіях туристичної діяльності. Навчальна дисципліна «Туризм на природоохоронних територіях» є одним з професійно-орієнтованих курсів програми підготовки фахівців за освітньо-професійною програмою «Туризм» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти та займає провідне місце в циклі навчальних дисциплін загальної підготовки.

Завданнями навчальної дисципліни «Туризм на природоохоронних територіях», що забезпечують досягнення мети та формування програмних результатів навчання здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, є такі:

- засвоєння теоретико-методологічних основ туризму на природоохоронних територіях;
- вивчення історії становлення й розвитку туристичної галузі на природоохоронних територіях;
- формування в здобувачів вищої освіти фахового розуміння специфіки розвитку туризму на природоохоронних територіях;
- дослідження причинно-наслідкових зв'язків у формуванні основних а природоохоронних територій;
- висвітлення тенденцій розвитку туризму на природоохоронних територіях;
- формування практичних навичок роботи здобувачів вищої освіти щодо створення туристичних маршрутів на природоохоронних територіях у різних країнах світу, що є необхідним для майбутньої роботи в туристичних фірмах.

Предметом виступає система наукових знань дослідження туризму на природоохоронних територіях країн світу, вивчення туристичного потенціалу країн світу та їхніх основних природних туристичних ресурсів.

Відповідно до освітньої програми «Туризм», вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких **компетентностей**:

Інтегральна компетентність (ІК)

ІК. Здатність комплексно розв'язувати складні професійні задачі та практичні проблеми у сфері туризму і рекреації як в процесі навчання, так і в процесі роботи, що передбачає застосування теорій і методів системи наук, які формують туризмознавство, і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 7. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК 8. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.

ЗК 9. Вміння виявляти, ставити і вирішувати проблеми.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)

СК 1. Знання та розуміння предметної області й специфіки професійної діяльності.

СК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

СК 3. Здатність аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал регіонів і локальних територій.

СК 10. Здатність здійснювати моніторинг, інтерпретувати, аналізувати та систематизувати туристичну інформацію, уміння презентувати туристичний інформаційний матеріал.

СК 11. Здатність використовувати в роботі туристичних підприємств інформаційні технології та офісну техніку.

СК 14. Здатність працювати у міжнародному середовищі на основі позитивного ставлення до несхожості до інших культур, поваги до різноманітності та мультикультурності, розуміння місцевих і професійних традицій інших країн, розпізнавання міжкультурних проблем у професійній практиці.

СК 22. Впроваджувати стратегію зовнішньоекономічної діяльності підприємств туристичної галузі, насамперед в межах транскордонних територій

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Туризм на природоохоронних територіях» вивчається у сьомому семестрі першого (бакалаврського) рівня, тому має передумови для вивчення у зазначеній освітній програмі:

ОК 1.2. Рекреаційна географія

ОК 1.4. Соціально-економічна географія країн світу та туристичні регіони

ОК 2.4. Сучасні різновиди туризму

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Туризм», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Когнітивна (пізнавальна) сфера	
Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці основні положення туристичного законодавства, національних і міжнародних стандартів з обслуговування туристів.	ПРН 1
Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних та суміжних наук	ПРН 2
Знати і розуміти основні форми і види туризму, їх поділ	ПРН 3
Аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал території.	ПРН 5
Проявляти повагу до індивідуального і культурного різноманіття.	ПРН 14

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Туризм на природоохоронних територіях»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Розуміти основні положення туристичного законодавства в різних країнах світу. Знати і вміти використовувати на практиці Стратегії та Програми розвитку туризму країн світу на визначений період, національні та міжнародні стандарти з обслуговування туристів.	ПРН 1
Вміти застосовувати на практиці базові поняття з теорії туристичної галузі на природоохоронних територіях. Знати принципи організації туристичних маршрутів природоохоронними територіями різних країн світу та розуміти аспекти туристичної діяльності суб'єктів міжнародного ринку туристичних	ПРН 2

послуг.	
Знати основні форми і види туризму, їх поділ, акцентуючи увагу на тих, які найбільше розвинені в провідних країнах світу. Аналізувати, які з основних форм та видів туризму найбільше користуються попитом у туристів.	ПРН 3
Вміти зробити аналіз туристично-рекреаційного потенціалу окремих країн, регіонів та континентів.	ПРН 5
Вміти проявляти повагу до індивідуального і культурного різноманіття в країнах світу, у яких проживає багато етнічних меншин. Вміти професійно, толерантно вести міжнародні комунікації зі споживачами туристичних послуг у різних країнах світу. Вільно володіти кількома іноземними мовами для спроможності конкурентноздатності на світовому ринку праці.	ПРН 14

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни «Туризм на природоохоронних територіях» є:

- лекція-конференція;
- метод ініціативного самонавчання;
- використання проблемно-орієнтованих інноваційних навчальних технологій;
- лекція із попередньо запланованими помилками;
- інформаційно-рецептивний;
- ілюстративний;
- евристичний.

Для оцінювання знань здобувачів використовуються наступні форми контролю:

1. Усна (відповіді здобувачів вищої освіти на окремі питання теми, бесіда під час розгляду проблемного питання, захист презентацій).
2. Письмова (індивідуальні роботи, поточні контрольні роботи, модульні контрольні роботи).
3. Перевірка рівня навчальних досягнень здобувачів з дисципліни «Туризм на природоохоронних територіях» здійснюється на основі результатів модульних контрольних робіт та підсумкового контролю.

Форми (методи) контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: комплексна

Форма модульного контролю: письмова

Форма підсумкового семестрового контролю: усна

Протягом семестру проводяться дві модульні контрольні роботи, обов'язкові для всіх здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Модульний контроль №1 включає навчальний матеріал змістового модулю I (теми 1-5), а модульний контроль №2 – відповідно матеріал змістового модулю II (теми 6-11).

Поточний контроль знань здобувачів вищої освіти здійснюється за такими складовими:

- перевірка знань здобувачів на семінарських заняттях;
- контроль за виконанням індивідуальних завдань та самостійної роботи.

При оцінюванні знань здобувачів вищої освіти до уваги беруться:

- усні відповіді на семінарських заняттях;
- активність у дискусіях та вміння аргументувати;
- виконання практичних завдань;
- підготовка усних доповідей;
- підготовка мультимедійних презентацій та їхні захисти тощо.

Максимальна оцінка поточного контролю становить 30 балів.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота						Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	Презентація	30	100
5	5	10	10	10	30		

T1, T2 ... – теми

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота						Модульна контрольна робота	Сума	
T6	T7	T8	T9	T10	T11	Презентація	30	100
5	5	5	5	10	10	30		

T6, T7 ... – теми

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	5	40	5	40
Презентація	1	30	1	30
Контрольна робота, яка виконується під час аудиторних занять	1	30	1	30
Разом		100		100

Форма модульного контролю – після виконання кожного змістового модуля здійснюється поточний контроль у вигляді письмової модульної контрольної роботи. Завдання для модульного контролю включає теоретичні питання, що вивчалися згідно програми. Максимальна кількість балів – 30 балів.

Загальна кількість балів модульного контролю визначається як середнє арифметичне балів за два модулі і складає максимум 100 балів.

Допуск здобувачів до підсумкового контролю знань здійснюється відповідно до діючих в університеті положень.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Згідно з «Положенням про оцінювання навчальних досягнень студентів ДВНЗ «УжНУ», підсумковий (семестровий) контроль проводиться у відповідності до графіка навчального процесу та розкладу заліково-екзаменаційної сесії, затверджених у встановленому порядку.

Підсумковий контроль у формі семестрового екзамену проводиться за навчальним матеріалом, визначеним робочою навчальною програмою дисципліни у повному обсязі за семестр. Перелік питань та завдань, що виносяться на підсумковий (семестровий) контроль, та критерії оцінювання результатів навчальної роботи здобувачів вищої освіти доводяться до їх відома на початку вивчення дисципліни. Максимальна оцінка з підсумкового (семестрового) контролю становить 100 балів.

Підсумковий контроль оцінюється за національною шкалою та дублюється за стобальною шкалою з оцінкою ECTS. Оцінювання навчальних досягнень та практичних навичок здобувачів вищої освіти на екзамені здійснюються за такою шкалою:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	Зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	Зараховано
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

До підсумкового (семестрового) контролю з навчальної дисципліни не допускаються здобувачі вищої освіти, які не виконали умови договору про навчання та усі види обов'язкових робіт (практичних завдань, індивідуальних завдань, презентацій тощо), передбачених робочою програмою, а також підсумкова модульна оцінка яких становить менше 35 балів. Відповідальний працівник деканату у відомості проти прізвища такого здобувача вищої освіти робить позначку «недопущений».

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль I. Теоретичні основи туризму на природоохоронних територіях

Тема 1. Природоохоронні території та їхня класифікація

Об'єкт, предмет та функції дисципліни «Туризм на природоохоронних територіях». Поняття про природоохоронні території та об'єкти. Функції та завдання природоохоронної діяльності. Класифікація природоохоронних територій.

Тема 2. Передумови формування та критерії відбору природоохоронних територій для потреб туризму та рекреації

Передумови формування природоохоронної діяльності. Критерії та принципи відбору природоохоронних територій. Критерії ранжування території для організації охорони та збереження природного середовища.

Тема 3. Законодавче забезпечення та правовий режим природоохоронної діяльності

Законодавча база природоохоронної діяльності. Правовий режим природоохоронних територій та об'єктів.

Тема 4. Види діяльності на природоохоронних територіях

Режими охорони та їхня реалізація на природоохоронних територіях. Відновлення компонентів екосистем природоохоронних територій. Види рекреаційної діяльності на природоохоронних територіях. Інші напрями діяльності на природоохоронних територіях.

Тема 5. Зонування природоохоронних територій

Поняття функціонального зонування природоохоронних територій. Функціональні зони заповідників. Функціональне зонування національних природних парків. Зонування штучно створених об'єктів.

Модуль II. Туристичний потенціал природоохоронних територій

Тема 6. Туристичний потенціал заповідників як природоохоронних територій

Заповідники та їхня роль для розвитку туристично-рекреаційної діяльності. регіональний огляд заповідників України. Зарубіжний досвід у використанні заповідників для розвитку туристично-рекреаційної діяльності.

Тема 7. Туристичний потенціал національних природних парків як природоохоронних територій

Національні природні парки як об'єкти туристично-рекреаційної діяльності. Моделі національних парків. Туристично-рекреаційний напрямок зонування національних природних парків. Туристичні продукти національних природних парків. Національні природні парки України та їхнє ландшафтно-географічне зонування. Використання потенціалу НПП для туристично-рекреаційної діяльності.

Тема 8. Туристичний потенціал штучних об'єктів природо-заповідного фонду як природоохоронних територій

Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва. Ботанічні сади. Характеристика парків-пам'яток садово-паркового мистецтва в Україні. Характеристика українських ботанічних садів.

Тема 9. Розвиток туризму на природоохоронних територіях країн світу

Розвиток туризму на природоохоронних територіях Європейського туристичного макрорегіону. Розвиток туризму на природоохоронних територіях Африканського туристичного макрорегіону. Розвиток туризму на природоохоронних територіях Американського туристичного макрорегіону. Розвиток туризму на природоохоронних територіях Близькосхідного туристичного макрорегіону.

Розвиток туризму на природоохоронних територіях Азіатсько-Тихоокеанського туристичного макрорегіону

Розвиток туризму на природоохоронних територіях країн Східної Азії. Розвиток туризму на природоохоронних територіях країн Південно-Східної Азії. Розвиток туризму на природоохоронних територіях країн Південної Азії. Розвиток туризму на природоохоронних територіях Австралії та Океанії.

Тема 10. Розробка та розрахунок туристичних маршрутів на природоохоронних територіях країн світу

Розробка та розрахунок туристичних маршрутів на природоохоронних територіях Європейського туристичного макрорегіону. Розробка та розрахунок туристичних маршрутів на природоохоронних територіях Азіатсько-Тихоокеанського макрорегіону. Розробка та розрахунок туристичних маршрутів на природоохоронних територіях Американського туристичного макрорегіону. Розробка та розрахунок туристичних маршрутів на природоохоронних територіях Африканського туристичного макрорегіону. Розробка та розрахунок туристичних маршрутів на природоохоронних територіях Близькосхідного туристичного макрорегіону.

Тема 11. Туристичний потенціал природоохоронних територій Закарпатської області

Загальна характеристика Закарпатської області. Передумови розвитку туризму на природоохоронних територіях в Закарпатській області. Характеристика Ужанського національного природного парку. Характеристика національного природного парку «Синевир». Характеристика Карпатського біосферного заповідника.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Заочна форма навчання					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1.						
Тема 1. Природоохоронні території та їхня класифікація	4	2				2
Тема 2. Передумови формування та критерії відбору природоохоронних територій для потреб туризму та рекреації	9	2				7
Тема 3. Законодавче забезпечення та правовий режим природоохоронної діяльності	7					7

Тема 4. Види діяльності на природоохоронних територіях	9	2				7
Тема 5. Зонування природоохоронних територій	7					7
Змістовий модуль 2.						
Тема 6. Туристичний потенціал заповідників як природоохоронних територій	9	2				7
Тема 7. Туристичний потенціал національних природних парків як природоохоронних територій	9	2				7
Тема 8. Туристичний потенціал штучних об'єктів природо-заповідного фонду як природоохоронних територій	9		2			7
Тема 9. Розвиток туризму на природоохоронних територіях країн світу	9		2			7
Тема 10. Розробка та розрахунок туристичних маршрутів на природоохоронних територіях країн світу	9		2			7
Тема 11. Туристичний потенціал природоохоронних територій Закарпатської області	9		2			7
Усього годин	90	10	8			72

6.3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин для заочної форми навчання
1	Тема 1. Туристичний потенціал штучних об'єктів природо-заповідного фонду як природоохоронних територій	2
2	Тема 2. Розвиток туризму на природоохоронних територіях країн світу	2
3	Тема 3. Розробка та розрахунок туристичних маршрутів на природоохоронних територіях країн світу	2
4	Тема 4. Туристичний потенціал природоохоронних територій Закарпатської області	2
	Всього годин:	8

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин для заочної форми навчання
1	Тема 1. Природоохоронні території та їхня класифікація	2
2	Тема 2. Передумови формування та критерії відбору природоохоронних територій для потреб туризму та рекреації	7
3	Тема 3. Законодавче забезпечення та правовий режим природоохоронної діяльності	7
4	Тема 4. Види діяльності на природоохоронних територіях	7
5.	Тема 5. Зонування природоохоронних територій	7
6	Тема 6. Туристичний потенціал заповідників як природоохоронних територій	7
7	Тема 7. Туристичний потенціал національних природних парків як природоохоронних територій	7
8	Тема 8. Туристичний потенціал штучних об'єктів природо-заповідного фонду як природоохоронних територій	7
9	Тема 9. Розвиток туризму на природоохоронних територіях країн світу	7

10	Тема 10. Розробка та розрахунок туристичних маршрутів на природоохоронних територіях країн світу	7
11	Тема 11. Туристичний потенціал природоохоронних територій Закарпатської області	7
	Всього годин:	72

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

- технічне забезпечення дисципліни «Туризм на природоохоронних територіях»: мультимедійне обладнання, комп'ютерні класи, ноутбуки;
- програмне забезпечення: система електронного навчання Moodle;
- карти світу, України тощо.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна:

1. Конституція Польської Республіки (з передмовою Володимира Шаповала). К., 2018. 82 с.
2. *Любіцева О. О.* Туристичне країнознавство: країни лідери туризму: навч. посіб. К.: Альтерпрес, 2008. 436 с.
3. *Мальська М.* Світовий досвід розвитку туризму. К: Вид-во «Центр навчальної літератури», 2017. 244 с.
4. *Мальська М. П.* Туристичне країнознавство: Азія та Океанія: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.]. К.: Центр учбової літератури, 2018. 284 с.
5. *Мальська М. П.* Туристичне країнознавство: Європа: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.]. К.: Центр учбової літератури, 2010. 196 с.
6. *Масляк П. О.* Країнознавство: підруч. 2-ге вид., випр. К : Знання, 2008. 292 с.
7. *Парфіненко А.* Національна держава і міжнародний туризм у вимірах глобалізації (вступ до курсу «Туристичне країнознавство»): посіб. Харків: Бурун-книга, 2009. 128 с.
8. Туристична політика зарубіжних країн: підруч. / за ред. А. Ю. Парфіненка. Харків: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2015. 220 с.
9. Туристичне країнознавство: навч. посіб. / за ред. В. Ф. Семенова. Одеса, 2010. 340 с.
10. Туристичне країнознавство: підруч. / за ред. А. Ю. Парфіненка, В.І. Сідорова, О.О. Любіцевої. 2-ге вид., переробл. і доп. К.: Знання, 2015. 551 с.
11. *Mitrikova J.* Turistike destinacie Slovenska (vybrane kapitoly). Presov: Vydavatel'stvo BOOKMAN, 2017. 130 s.
12. *Nawrot L.* Kierunki Rozwoju wspolczesnej turystyki: monografia naukowa / L. Nawrot, A Niezgoda. Poznan, 2019. 411 s.

Допоміжна:

13. *Гаврилюк А. М.* Програмно-цільовий підхід до реалізації державної регіональної політики в сфері туризму в Україні: соціогуманітарний аспект. Вчені записки ТНУ ім. В. І. Вернадського. Серія: Державне управління. 2019. Том 30 (69). № 3. С. 37-41.
14. *Кожухівська Р. Б.* Digital-технології є основою розвитку туристичної діяльності в Україні. *Економіка та держава.* 2020. № 7. С. 93-98.
15. Конституція Польської Республіки (з передмовою Володимира Шаповала). К., 2018. 82 с.
16. *Кривенкова Р. Ю.* Державне та регіональне управління туристичною галуззю в Карпатському регіоні. Взаємозв'язок політики та управління: теоретичний і прикладний аспект:

- матеріали круг. столу, м. Дніпро, 1 чер. 2018 р. / за заг. ред. О. Б. Кіреєвої. Дніпро, 2018. С. 58 -61.
17. Кривенкова Р. Ю. Державне управління туристичною галуззю в Японії. *Становлення та розвиток публічного адміністрування: матеріали XI конф. молодих учених за міжнар. уч. (8.05.2020 р., м. Дніпро).* Дніпро, 2020. С. 195- 199.
  18. Кривенкова Р. Ю. Державне управління формуванням туристичного потенціалу України в умовах пандемії COVID-19. *Реформування процесів публічного управління в сфері освіти та науки України у глобалізаційному та інформаційному суспільстві: електр. зб. матер. II Міжнар. наук.-практ. конф. (11.06.2021 р., м. Переяслав).* Переяслав, 2021. С. 149-153.
  19. Кривенкова Р. Ю. Державне управління формуванням туристичного потенціалу Франції. *Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації: електр. зб. матер. XXXIX Міжнар. наук.-практ. конф. (31.05.2021 р., Переяслав-Хмельницький держ. пед. ун-т ім. Г. Сковороди), секція «Державне управління».* Переяслав, 2021. Вип. 71. С. 43-46.
  20. Кривенкова Р. Ю. Законодавче забезпечення сфери туризму та формування туристичного потенціалу в державному управлінні: аналіз законодавства. Проблеми управління соціальним і гуманітарним розвитком: матеріали XIII наук.-практ. конф. за міжнар. уч., м. Дніпро, 30 листоп. 2020 р. Дніпро, 2020. С. 270 -274.
  21. Кривенкова Р. Ю. Менеджмент туристичної діяльності на прикладі формування туристичного потенціалу: державноуправлінський аспект. Географія, економіка і туризм: національний та міжнародний досвід: матеріали XIV Міжнар. наук. конф., м. Львів, 9 жовт. 2020 р. Львів, 2020. С. 174-179.
  22. Кривенкова Р. Ю. Особливості туристичного потенціалу та туристичних ресурсів Іспанії та ФРН. *Fundamental and applied researches: contemporary, scientific and practical solutions and approaches. Interdisciplinary prospects: mater. of V Inter. Sc. Conf., 27 June 2019. Banska Bystrica – Baku – Uzhhorod – Kherson – Kryvyj Rih, 2019. P. 25225-4.*
  23. Кривенкова Р.Ю. Особливості ризик-менеджменту в туризмі. *Війна та туризм: зб. матер. III Міжнар. наук.-практ. конф. (2022 р., м. Київ).* Київ, 2022. С. 131-133.
  24. Кривенкова Р. Ю. Особливості формування туристичного потенціалу Польщі: державноуправлінський аспект. *Становлення та розвиток публічного адміністрування: матеріали XI конф. молодих учених за міжнар. уч. (8.05.2020 р., м. Дніпро).* Дніпро, 2020. С. 199-202.
  25. Кривенкова Р. Ю. Перспективи туристично-рекреаційної сфери Карпатського регіону. *Культура та інформаційне суспільство XXI століття: матер. Всеукр. наук.-теор. конф. молодих учених, секція «Стан та перспективи розвитку вітчизняного туризму» (19-20.05.2022 р., м. Харків) / за ред. В.М. Шейка.* Харків, 2022. С. 226-229.
  26. Кривенкова Р. Ю. Стан та перспективи розвитку вітчизняного туризму. *Культура та інформаційне суспільство XXI століття: матеріали Всеукр. наук.-теор. конф. молодих учених (19-20.05.2022 р., м. Харків).* Харків, 2022. С. 222-223.
  27. Кривенкова Р. Удосконалення механізмів публічного управління формування туристичного потенціалу України. *Аспекти публічного управління.* 2024. №4 (12). С. 110-119.
  28. Кривенкова Р. Ю. Управлінські інновації та конкурентоспроможність в індустрії гостинності. *Трансформація туристично-рекреаційної сфери в Україні: виклики війни, глобальні зміни та інноваційні рішення: колект. моногр. / за заг. ред. Г. В. Машіки, Н. Ф. Габчак; рец.: Л. Ю. Матвійчук, В. В. Папп; М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Ужгородський національний університет».* Ужгород: Говерла, 2025. Розд. 3. С. 279-314. ISBN 978-617-8321-46-8.
  29. Кривенкова Р., Безик А.-М. Особливості розвитку туристичної галузі в Нідерландах. *Актуальні проблеми розвитку сфери гостинності: перспективи та виклики: зб. доповідей Міжнар. наук. конф., 2024 р., м. Ужгород.* Ужгород, 2024. С. 49-52.
  30. Кривенкова Р. Ю., Вебер Р. А. Публічне управління формуванням безбар'єрного світу в галузі туризму (на прикладі Італії). *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права.* 2024. №5. С. 91-95.

31. Кривенкова Р., Зузак Х. Значення скансенів для розвитку туристичної галузі. *Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації*: зб. матер. Міжнар.наук.-практ. конф., 2024 р. Секція «Туризм і рекреація» / За ред. проф. В.П. Коцура. Вип. 105. Переяслав, 2024. С. 21-23.

32. Кривенкова Р., Петровіч І. Роль подієвої культури в формуванні туристичного іміджу України. Актуальні питання, проблеми та перспективи розвитку гуманітарних наук у сучасному соціокультурному просторі: зб. матер. III Всеукр. наук.-практ. конф., 12.04.2024 р., Київський національний університет технологій та дизайну (Напрямок 1. Подієва культура в сучасному українському дискурсі). Київ, 2024. С. 128-131.

33. Кривенкова Р.Ю., Присташ В. Державне управління туристично-рекреаційною галуззю в Італії. *Актуальні проблеми розвитку сфери гостинності: перспективи та виклики*: зб. доповідей Міжнар. наук. конф., 2024 р., м. Ужгород. Ужгород, 2024. С. 178-181.

34. Кривенкова Р., Присич А. Регулювання розвитку туризму на природоохоронних територіях Норвегії: досвід для України. *Актуальні проблеми розвитку сфери гостинності: перспективи та виклики*: зб. доповідей Міжнар. наук. конф., 2025 р., м. Ужгород. Ужгород, 2025. С. 148-152.

35. Кривенкова Р., Свалявчик Р. Використання природоохоронних територій у туристично-рекреаційній діяльності Бельгії: державноуправлінський аспект. *Географія, економіка і туризм: національний та міжнародний досвід*: зб. матер. XVIII Міжнар. наук. конф., 11-12.10.2024 р Секція «Геопросторві аспекти туристичної діяльності». Львів, 2024. С. 339-342.

36. Кривенкова Р.Ю., Сіра Е.О. Інноватизація організації закладів харчування у сфері індустрії гостинності України. *Причорноморські економічні студії*. 2024. Вип. 86 . С. 228-234.

37. Кривенкова Р.Ю., Сіра Е.О. Публічне управління туристичною діяльністю в умовах воєнного стану. *Інфраструктура ринку*. 2024. Вип. 77 . С. 122-127.

38. Туристичні маршрути Закарпаття: путівник, виготовлений у рамках реалізації заходів Програми розвитку туризму і курортів у Закарпатській області на 2016-2020 роки / [відп. ос. Д. М. Ман]. Ужгород, 2018. 40 с.

39. Kryvenkova R. Scientists' views on the study of tourism potential formation. International scientific journal «EDUCATION AND SCIENCE» / ed. Board: T.D. Shcherban (Ed. in Chief); Deputy Ch. Ed: Jerzy Piwowarski; V. V. Hoblyk. Mukachevo – Czestochowa: MSU publ., Humanistic–Natural Sciences University named after Yana Dluhosha in Czestochowa, 2019. Issue 2 (27). P. 179-184.

Інформаційні ресурси мережі Інтернет :

40. Інформаційно-пошукова система, пристосована для пошуку інформації про країни світу. URL: <http://www.geonames.de/cous.html>

41. Офіційний сайт Європейського Союзу. URL: www.europa.eu.com

42. Офіційний сайт Міністерства закордонних справ України. URL: <http://www.mfa.gov.ua>

43. Офіційний сайт ООН. URL: www.un.org

44. Офіційний сайт Центру політичних та соціальних студій Центральної Азії та Закавказзя. URL: www.ca-c.org

45. Про схвалення Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 16.03.2017 р. № 168- р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/168-2017-%D1%80#Text>

46. Державне агентство розвитку туризму України. Офіційний сайт. URL: <https://www.tourism.gov.ua/>

47. Матеріали ЄС і Ради Європи. URL: www.isi.gov.uk

48. Національні стандарти «Послуги туристичні. Засоби розміщення. Терміни та визначення». URL: http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page?id_doc=70251.

49. Deutsche Gesellschaft für Tourismuswissenschaft e.V. Zugriffsmodus: URL: <https://www.dgt.de/>
50. *Gryszel P.* Uwarunkowania organizacyjno–prawne funkcjonowania gospodarki turystycznej w Polsce. URL: https://www.lotur.eu/UploadFiles/524/178/1265187571-Organizacja_turystyki_w_Polsce.pdf. 13 s.
51. *Pulido-Fernandez J.* Sustainability as a Key Factor in Tourism Competitiveness : A Global Analysis / J. Pulido-Fernandez, B. Rodriguez-Diaz. 2020. №12 (51). URL: Sustainability | An Open Access Journal from MDPI
52. UNESCO: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. URL: <https://en.unesco.org/>